

Zpráva o přípravě a realizaci hlavního sběru dat šetření PIRLS 2021

Základní informace o mezinárodním šetření PIRLS

PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) organizuje Mezinárodní asociace pro hodnocení výsledků vzdělávání (IEA), která provádí srovnávací studie v různých oblastech vzdělávání od roku 1959. Projekt PIRLS probíhá od roku 2001 v pravidelných pětiletých cyklech a jeho cílem je zjišťování aktuální úrovně čtenářských vědomostí a dovedností žáků ve čtvrtém roce školní docházky a zároveň sledování jejich vývoje v čase.

Cílem projektu PIRLS je poskytovat jednotlivým zemím informace podložené kvalitním a pravidelným šetřením, které jim pomohou podporovat rozvoj čtenářské gramotnosti a zvyšovat úroveň schopností a dovedností žáků. Každý cyklus šetření poskytuje také rozsáhlé údaje o rodinném zázemí žáků, o podmínkách vzdělávání ve školách a o průběhu výuky v jednotlivých třídách.

Koncepce pátého cyklu – šetření PIRLS 2021 – vychází stejně jako v předešlých letech z konsenzu všech zúčastněných zemí. V rámci každého cyklu předchází hlavnímu sběru dat tzv. pilotní šetření, ve kterém se ověřují nástroje pro sběr dat a metodika pro hlavní šetření. V cyklu PIRLS 2021 dochází k přechodu od papírového testování k elektronickému testování, a proto hlavním cílem pilotního šetření bylo ověřit nástroje pro elektronické testování a nové testové úlohy, které byly pro tyto účely vytvořeny.

Tato zpráva popisuje přípravu a průběh hlavního sběru dat¹ cyklu PIRLS 2021 v České republice.

Příprava a realizace hlavního sběru dat šetření PIRLS 2021

Po pilotním sběru dat, který proběhl v roce 2020 a v České republice se oproti původnímu plánu uskutečnil na sníženém vzorku škol (10 škol) v termínu od 29. září do 13. října 2020, pokračovaly činnosti PIRLS přípravou hlavního sběru dat. Školy byly mezinárodním konsorciem anonymně vybrány z databáze základních škol v České republice.

Vlivem pandemie covidu-19 a probíhající distanční výuky byl původně plánovaný termín hlavního sběru dat (polovina března až konec dubna) posunut na období od konce dubna do poloviny června 2021.

Do hlavního sběru dat PIRLS 2021 bylo v České republice zapojeno 280 škol, z nichž 58 tvořilo kontrolní skupinu, ve které testování proběhlo naposledy ještě v papírové podobě. Ve většině škol proběhlo testování elektronicky a příští cyklus PIRLS 2026 bude již pouze elektronický. Do testování bylo zapojeno přes 9 500 žáků a doprovodné kontextové dotazníky zodpovědělo přes 400 učitelů, 280 ředitelů a rodiče žáků.

Členové týmu mezinárodních šetření se postupně zapojovali v jednotlivých měsících do následujících činností spojených s hlavním sběrem dat šetření PIRLS 2021.

¹ Alternativně je ve zprávě používán i výraz hlavní šetření.

Srpen až listopad 2020

- Byly připraveny podklady pro mezinárodní konsorcium k výběru škol pro hlavní sběr dat.
- Členové týmu mezinárodních šetření posuzovali a komentovali úpravy testových úloh po pilotním šetření.
- Členové týmu mezinárodních šetření posuzovali a komentovali návrhy úprav kontextových dotazníků po pilotním šetření – žákovský, učitelský, školní, rodičovský.
- Testové úlohy a dotazníky byly probírány také v srpnu na webinářovém jednání zástupců zemí zapojených do cyklu PIRLS 2021.
- Probíhaly úpravy české verze testových materiálů pro hlavní sběr dat a překlady úloh, které byly do hlavního šetření dodatečně zařazeny.
- Byl připraven harmonogram realizace hlavního sběru dat v ČR.
- Dvě členky týmu mezinárodních šetření se zúčastnily webinářového školení k datovému managementu pro hlavní sběr dat PIRLS 2021. Hlavní náplní školení bylo seznámení a praktické procvičení práce se specifickým softwarem, s postupy pro výběr tříd a žáků, s přípravou dotazníků zadávaných online, s úpravou databází a pořizováním dat, s přípravou a realizací elektronického testování.
- Komunikace s mezinárodním konsorciem probíhala průběžně.

Prosinec 2020

- Pokračovaly úpravy české verze testových materiálů pro hlavní sběr dat.
- Mezinárodním konsorciem byly vybrány základní školy tvořící výběrový vzorek hlavního šetření PIRLS 2021 v ČR.
- Probíhala příprava podkladů pro oslovení škol vybraných pro účast v hlavním šetření.
- Česká verze nově přeložených testových úloh a upravených testových materiálů z pilotního šetření byla předána mezinárodnímu konsorciu k ověření přesnosti a správnosti překladů.
- Komunikace s mezinárodním konsorciem probíhala průběžně.

Leden 2021

- Probíhala příprava pokynů pro školního koordinátora a pro diagnostiku počítačového vybavení ve škole.
- Byly připraveny formuláře pro školního koordinátora a školního zadavatele pro sběr vstupních dat (informace o žácích a vybavenosti škol výpočetní technikou).
- Komunikace s mezinárodním konsorciem probíhala průběžně.
- Česká verze testových materiálů pro hlavní šetření byla po zpracování úprav vzešlých z ověření přesnosti a správnosti předána mezinárodnímu konsorciu k ověření přesnosti a správnosti layout zpracování úloh.
- Proběhlo oslovení vybraných škol, ředitel každé z nich určil dva zástupce (školního koordinátora a školního zadavatele), kteří zodpovídali za přípravu a realizaci šetření ve škole podle pokynů národní koordinátorky.

Únor 2021

- Školní koordinátoři byli požádáni o vyplnění seznamů tříd a následně o přípravu anonymních seznamů žáků vybraných tříd do připravených formulářů.
- Probíhaly úpravy české verze testových materiálů v návaznosti na připomínky od mezinárodního konsorcia po layout verifikací.
- Probíhala příprava pokynů pro zadavatele testování.
- Komunikace s mezinárodním konsorciem probíhala průběžně.



Březen 2021

- V aplikaci pro zadávání dotazníků online byly připraveny národní verze školního dotazníku, učitelského dotazníku a dotazníku pro rodiče.
- Byly dokončeny pokyny pro zadavatele testování. Probíhala příprava webinářového školení zadavatelů testování.
- Po obdržení národní verze testové aplikace proběhlo ověření její funkčnosti a úpravy.
- Byla dokončena příprava testových materiálů.
- Pro zajištění testování byly připraveny žákovské formuláře, formuláře s přihlašovacími údaji pro testování žáků, přihlašovací údaje pro ředitele škol, pro učitele a pro rodiče testovaných žáků a další materiály.
- Členky týmu mezinárodních šetření se zúčastnily společného webinářového jednání zástupců zemí zapojených do šetření PIRLS 2021. Hlavní náplní jednání bylo školení k vyhodnocování žákovských odpovědí na testové úlohy.
- Komunikace s mezinárodním konsorciem probíhala průběžně.

Duben 2021

- Ve spolupráci se zadavatelí a koordinátory proběhla diagnostika počítačového vybavení ve školách.
- Byla vyhodnocena diagnostika vybavenosti škol počítači a možností realizovat testování v online režimu.
- Probíhala veškerá potřebná komunikace se školními koordinátory a se zadavatelí testování, průběžně jim byly předávány formuláře a další materiály.
- Uskutečnilo se školení zadavatelů testů formou webináře.
- Byla zahájena příprava české verze podkladů pro vyhodnocování žákovských testových odpovědí.
- Komunikace s mezinárodním konsorciem probíhala průběžně.

Květen 2021

- Uskutečnily se další dva termíny školení zadavatelů testů formou webináře.
- Probíhala veškerá potřebná komunikace se školními koordinátory a se zadavatelí testování, průběžně jim byly předávány formuláře a další materiály.
- Probíhal vlastní sběr dat ve školách.
- Probíhalo zpracování materiálů od škol, ve kterých proběhl sběr dat (tzv. datový management).
- Pokračovala příprava české verze podkladů pro vyhodnocování žákovských řešení v testových úlohách s tvorbou odpovědi.
- Komunikace s mezinárodním konsorciem probíhala průběžně.

Červen 2021

- Probíhala veškerá potřebná komunikace se školními koordinátory a se zadavatelí testování, průběžně jim byly předávány formuláře a další materiály.
- Probíhal vlastní sběr dat ve školách.
- Probíhalo zpracování materiálů od škol, ve kterých proběhl sběr dat.
- Pokračovala příprava české verze podkladů pro vyhodnocování žákovských řešení v testových úlohách s tvorbou odpovědi.
- Probíhala komunikace s vedením škol pro zajištění reflektivních zpráv.
- Proběhlo třídění papírových testových materiálů.
- Bylo zahájeno školení hodnotitelů a práce na vyhodnocování žákovských testových odpovědí.
- Komunikace s mezinárodním konsorciem probíhala průběžně.

Červenec až září 2021

- Probíhalo zpracování materiálů od škol, ve kterých proběhl sběr dat.
- Probíhala supervize vyhodnocování žákovských odpovědí s průběžnými kontrolami shody hodnotitelů.
- Probíhalo přeškolení ve vyhodnocování vybraných položek testových úloh za účelem dosažení požadované shody ve vyhodnocování.
- Probíhalo a bylo dokončeno vyhodnocování žákovských testových odpovědí.
- Proběhl přepis údajů z papírových testových materiálů a dotazníků do elektronické podoby.
- Byly zahájeny práce na zpracování odpovědí do dotazníku o průběhu hlavního sběru dat pro mezinárodní konsorcium.
- Byly zahájeny práce na přípravě kapitoly za ČR pro Encyklopedii PIRLS 2021.
- Byly zahájeny práce na zpracování odpovědí do kurikulárního dotazníku pro mezinárodní konsorcium.
- V září proběhlo předání veškerých datových podkladů k hlavnímu šetření v ČR mezinárodnímu konsorciu k dalšímu zpracování.
- Komunikace s mezinárodním konsorciem probíhala průběžně.

